

2009

TUTKIMUKSET

PK-YRITYSTEN SUHDANNENÄKEMYS, toukokuu 2009

PK-YRITYSTEN SUHDANNE- JA RAHOITUSTILANNE

1 JOHDANTO JA YHTEENVETO¹

Suomen Yrittäjät teki suhdanne- ja rahoitustilannetta luotaavan pikakyselyn huhti–toukokuun vaihteessa 2009 (28.4.–5.5.). Vastaava kysely tehtiin viime vuoden lokakuussa (20.–22.10.) ja joulukuussa (12.–17.12.). Kysely lähetettiin nyt 14 000 satunnaisesti poimitulle Suomen Yrittäjien jäsenyritykselle, ja siihen vastasi lähes 2 200 yritystä. Lokakuussa vastauksia oli 2 800 ja joulukuussa 2 650. Määrä on varsin kattava ja vastaajayritysten joukko kuvaa hyvin Suomen pk-sektorin rakennetta. Kyselyn tuloksia voi myös verrata Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n viimeksi maaliskuussa julkistaman Pk-yritysbarometrin tuloksiin.

Suhdannenäkemys

Pk-yritysten suhdanneodotukset ovat hieman tasaantuneet viime syksynä alkaneen jyrkän laskun jälkeen. Muutamilla osa-alueilla näkymät heikkenivät edelleen ja odotusten tasoa kuvaavat saldoluviut ovat erittäin matalat. Varsinkin investointeja ja kannattavuutta koskevat odotukset ovat hyvin vaisut. Toisaalta tuotantokustannusten kehitys nähdään hyvin maltillisiksi.

Pk-yritysten suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on nyt -16, kun se viime joulukuussa vastaavassa kyselyssä oli -22. Maaliskuussa julkistetussa Pk-barometrissa se oli -25. Ennen nykyistä talouskriisiä negatiivisia saldoluviuja nähtiin vain vuosina 1990–1993.

Suhdannenäkymiä kuvaavista kahdeksasta osa-alueesta neljä oli sellaisia, joilla saldoluku aleni edelleen joulukuun kyselystä, kahden kohdalla tilanne oli ennallaan ja kahdella osa-alueella pk-yritykset näkevät tilanteen hieman kohentuneen.

Näkemykset lähitulevaisuudesta poikkeavat toimialoittain selvästi. Teollisuuden näkymä on synkin saldoluviun ollessa -36, mikä vastaa tietoja teollisuuden nykyisestä tilauskannasta. Myös rakennusalan hyvin matala saldoluku -27 kertoo vaisuista odotuksista. Lähemmäs tätä tasoa aleni myös kaupan pk-yritysten saldoluku, joka oli nyt -20. Sen sijaan palvelualoilla saldoluku nousi joulukuusta kuudella yksiköllä tasolle -7.

Suurin lasku nähtiin nyt **liikevaihdon** odotuksissa. Niitä kuvaava saldoluku heikkeni joulukuusta viidellä yksiköllä lukemaan -10. Saldolukua pudotti erityisesti teollisuuden hyvin heikot näkymät. Maaliskuun Pk-barometrissa liikevaihdon kehitysodotukset olivat hyvin samankaltaiset kuin nyt.

Toinen pudotus koettiin vientiodotuksissa. Myös arviot vakavaraisuuden sekä henkilöstön määrän kehityksestä ovat pessimistisemmät kuin joulukuussa. Lähes 70 prosenttia pk-yrityksistä uskoo kuitenkin **henkilöstönsä määrän** pysyvän ennallaan seuraavien 12 kuukauden aikana, ja 11 prosenttia aikoo palkata lisää työvoimaa. Palvelualoilla henkilöstömäärän muutosodotuksia kuvaava saldoluku oli edelleen niukasti plussalla (+1) ja samalla tasolla kuin viime vuoden joulukuun ja myös lokakuun kyselyissä.

Lomautukset ja irtisanomiset pk-yrityksissä ovat loivassa nousussa, ja ne painottuvat rakennusosalalle ja vielä selvemmin teollisuuteen. Lähes joka kolmas teollisuuden pk-yritys arvioi joutuvansa lomauttamaan henkilöstöään seuraavien kolmen kuukauden aikana. Muilla aloilla osuudet ovat 10 prosentin molemmin puolin.

Lievästi positiiviset muutokset tapahtuivat **investoinneissa** sekä **tuotantokustannuksissa**. Investointiodotusten saldoluku koheni joulukuusta kahdella yksiköllä tasolle -27, mikä sekin on erittäin matala. Tuotantokustannusten nousun nähdään hidastuvan, ja saldoluku painui ennätysellisen alas lukemaan +6.

Pk-yritysten tilanteen aivan lyhyen ajan muutosta kartoitettiin kysymyksellä, joka koski yritysten kohtaamaa **kysyntää** viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Tältä osin vastausten hajonta oli suurempi kuin joulukuussa. Nyt 21 prosenttia yrityksistä raportoi omien tuotteidensa kysynnän voimistuneen viimeisen kuukauden aikana. Kysyntä oli heikentynyt 41 prosentilla yrityksistä. Joulukuussa vastaavat osuudet olivat 17 ja 38 prosenttia.

¹ Tiivistelmän kyselyn tuloksista on koonnut pääekonomisti Timo Lindholm ja ekonomisti Harri Hietala, Suomen Yrittäjät.

Rahoitus

Seuraavan vuoden aikana ulkoista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia pk-yrityksistä. Osuus on sama kuin kevään pk-yritysbarometrissa ja joulukuun pikakyselyssä, mutta toisaalta edelleen korkeampi kuin loka-kuun pikakyselyssä (20 %) ja syksyn pk-yritysbarometrissa (22 %). Useimmiten uutta ulkoista rahoitusta aiotaan hakea käyttöpääomaksi. Yritysten omistusjärjestelyihin sekä toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi ulkoista rahoitusta aiotaan ottaa melko yleisesti. Investointeihin ja omistusjärjestelyihin rahoitusta aiotaan ottaa edelleen hieman aiempaa harvemmassa yrityksessä. Käyttöpääomarahoituksen merkitys on kasvussa samoin kuin rahoituksen tarve toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi.

Pk-sektori turvautuu rahoituksessa pankkisektoriin. Finnveran rooli on kasvanut nykyisessä tilanteessa. Teollisuudessa Finnveralla on muita aloja suurempi osuus. Samoin pienyrityksissä Finnveran rooli korostuu. Seuraavan vuoden aikana ulkoisen rahoituksen hakemista suunnittelevista 30 prosenttia arvioi hakevansa Finnveran suhdannelainaa tai -takausta. Erityisesti Finnveran suhdannetuotteisiin aiotaan turvautua teollisuudessa (45 %) ja työnantajina toimivissa mikro- ja pienyrityksissä (noin 1/3 yrityksistä).

Pk-yrityksistä 32 prosenttia on hakenut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Alle vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 12 prosenttia, 1-5 vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 63 prosenttia, yli viiden mutta alle kymmenen vuoden rahoitusta 20 prosenttia ja yli 10 vuoden rahoitusta 5 prosenttia ulkoista rahoitusta hakeneista. Pk-yrityksistä 28 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Tämä osuus on hieman matalampi kuin joulukuun pikatiedustelussa (30 %) ja kevään pk-yritysbarometrissa (31 %).

Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista 25 prosenttia ei ole havainnut rahoitusmarkkinoiden muutosten vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähäisiä vaikutuksia on huomannut 42 prosenttia. Erittäin tai melko suuria vaikutuksia on huomannut 33 prosenttia, ja tämä osuus on noussut.

Vaikutuksia havainneista 53 prosentin mukaan rahoituksen marginaali on noussut. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 51 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 41 prosentin mukaan. Jouluja lokakuun pikatiedusteluihin verrattuna rahoituksen saatavuus on heikentynyt, mutta myös vakuusvaatimukset näyttäisivät kiristyneen. Sen sijaan kevään Pk-yritysbarometriin verrattuna muutosta ei ole tapahtunut.

Viimeisen kolmen kuukauden aikana lähes joka kolmannessa pk-yrityksessä omistaja on laittanut omaa rahaansa yritykseen. Osuus on lähes saman kuin joulukuussa. Alle viisi vuotta toimineissa yrityksistä näin on tehty 41 prosentin kohdalla, kun taas yli 10-vuotiaista yrityksistä 27 prosentin kohdalla on toimittu vastaavasti. Yksinyrittäjistä 40 prosenttia ja muista mikroyrityksistä 31 prosenttia on sijoittanut varojaan yritykseen.

Pk-yrityksistä 55 prosentilla on lainaa. Lainarahoitusta omaavista pk-yrityksistä 12 prosenttia ilmoittaa, että jokin pankeista on ilmoittanut yksipuolisesti marginaalien nostosta viime kuukausien aikana. Marginaalien nosto on koskettanut erityisesti keskisuuria yrityksiä. Vastaajista 6 prosenttia katsoo, että jokin rahoittaja on edellyttänyt yksipuolisesti lisävakuuksia. Aivan yksittäisten vastaajien kohdalla on tapahtunut lainojen yksipuolisia irtisanomisia viime kuukausien aikana. Muutoksia loka- ja joulukuun kyselyihin ei tältä osin ole.

Maksuvaikeudet ja -järjestelyt

Pk-yrityksistä 42 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana verrattuna vuodentakaiseen. Maksuvaikeudet näyttäisivät yleistyneen, sillä joulukuussa tämä osuus oli 36 prosenttia. Maksuvaikeuksia kohdanneista pk-yrityksistä maksuaikojen yksipuolisia pidennyksiä on kokenut 31 prosenttia suurten yritysten, puolet muiden pk-yritysten, 34 prosenttia henkilöasiakkaiden ja 9 prosenttia julkisen sektorin suunnalta. Vain 14 prosenttia maksuvaikeuksia kohdanneista yrityksistä ei ole kohdannut yksipuolisia maksuajan pidennyksiä lainkaan. Yksipuoliset maksuajan pidennykset ovat sitä yleisempiä mitä pienempiin yrityksiin mennään.

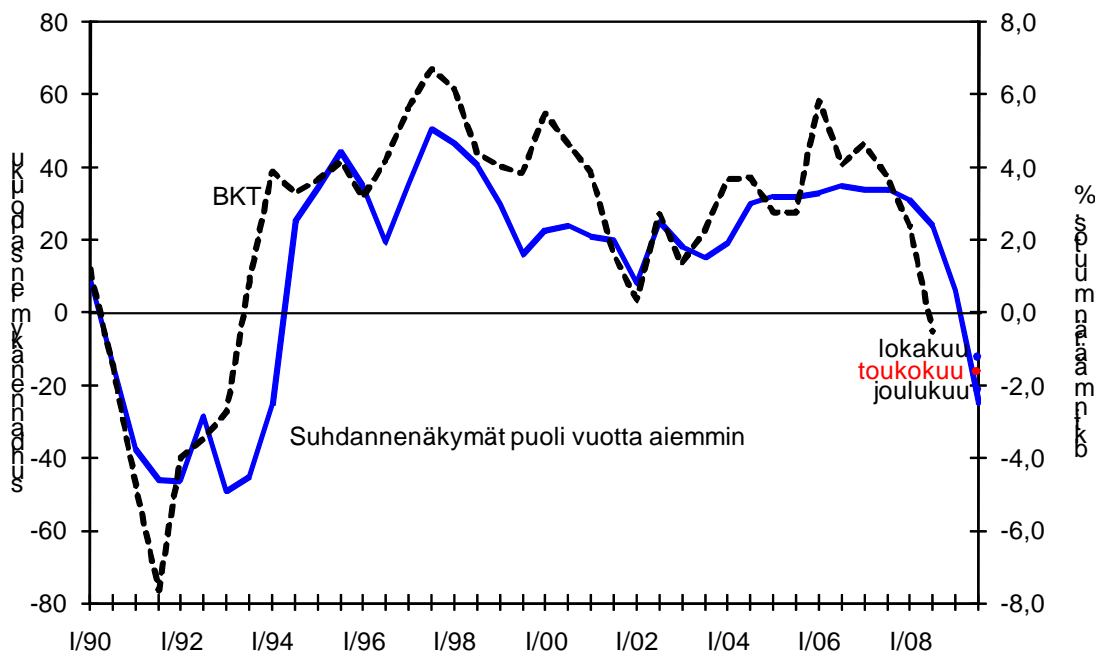
Viimeisen kuuden kuukauden aikana 12 prosentilla pk-yrityksistä on ollut tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa. Verottajan kanssa maksujärjestelyihin on ollut tarvetta muita yleisemmin pienimmissä työnantajayrityksissä. Maksujärjestelyistä sopimiseen verottajan suhtautumisen kokee erittäin tai melko joustavaksi lähes 70 prosenttia yrityksistä, joilla ollut tarvetta maksujärjestelyihin. Verottajan suhtautumisen kokee joustamattomaksi 14 prosenttia.

2 SUHDANTEET

2.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT

Pk-yritysten suhdannenäkymät ovat viime kuukausina hieman tasaantuneet. Saldoluku on nyt -16, kun se vastaavassa joulukuun pikakyselyssä oli -22 ja tämän kevään pk-yritysbarometrissa -25². Tuoreinkin saldoluku on kuitenkin erittäin kaukana pitkän ajan keskiarvostaan, joka on +16.

Tasaantumisesta huolimatta 34 prosenttia Pk-yrityksistä odottaa suhdanteiden heikkenevän edelleen seuraavien 12 kuukauden aikana. Yrityksiä, jotka katsovat tilanteen pysyvän lähimmän vuoden aikana ennallaan oli yhtä paljon kuin joulukuussa: 48 prosenttia. Suhdanteiden kohenemista odottaa 18 prosenttia pk-yrityksistä.

Näkemykset suhdannetilanteesta poikkeavat toimialoittain varsin paljon. Teollisuudessa näkymä on synkin saldoluvun ollessa -36. Lukema vastaa hyvin teollisuuden alkuvuoden tilastoitua tuotantoa sekä nykyistä tilauskantaa. Myös rakentamisen saldoluku -27 kertoo vaisuista odotuksista. Sen sijaan palvelualoilla saldoluku nousi joulukuusta ja oli nyt -7. Kaupan alan odotukset lähenivät rakentamista saldoluvun ollessa nyt -20.

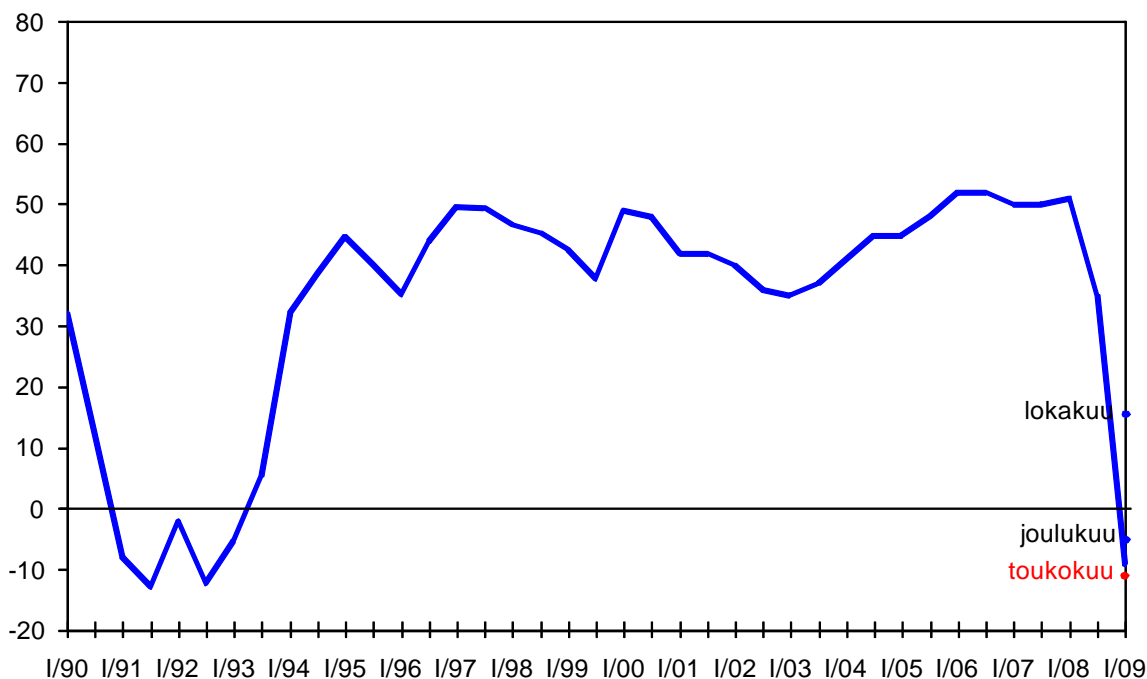
Myös yritysten omien tuotteiden kysynnän lyhyen ajan muutoksissa on aiempaa enemmän hajontaa. Pk-yrityksistä 21 prosenttia arvioi kysyntänsä nousseen viimeksi kuluneen kuukauden aikana. Joulukuussa näin vastanneita oli 17 prosenttia. Myös kysynnän heikentymistä kokeneita yrityksiä oli enemmän kuin joulukuussa: nyt 41 prosenttia pk-yrityksistä raportoi kysynnän heikentyneen, kun vastaava osuus joulukuussa oli 38 prosenttia.

Puolet teollisuuden pk-yrityksistä arvioi tuotteidensa kysynnän heikentyneen huhtikuun aikana. Kaupan alalla osuus oli lähes yhtä suuri (47 prosenttia). Palvelualoilla tilanne on edelleen selvästi muita toimialoja parempi: joka neljäs palvelualan pk-yritys kertoo kysyntänsä nousseen viimeksi kuluneen kuukauden aikana.

² Kuvioissa käyrät kuvaavat Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n Pk-yritysbarometrin saldolukujen kehitystä. Pikakyselyiden tulokset on merkitty kuvioihin pisteillä.

2.2 LIIKEVAIHTO

Pk-yritysten liikevaihto-odotukset ovat edelleen varsin synkät. Saldoluku on -10, kun se joulukuussa oli -5. Tällä osa-alueella odotukset ovat samalla tasolla kuin 1990-luvun alun lamassa. Vain runsas kolmannes arvioi liikevaihdon pysyvän ennallaan. Laskua odottaa 38 prosenttia pk-yrityksistä ja nousua 28 prosenttia.

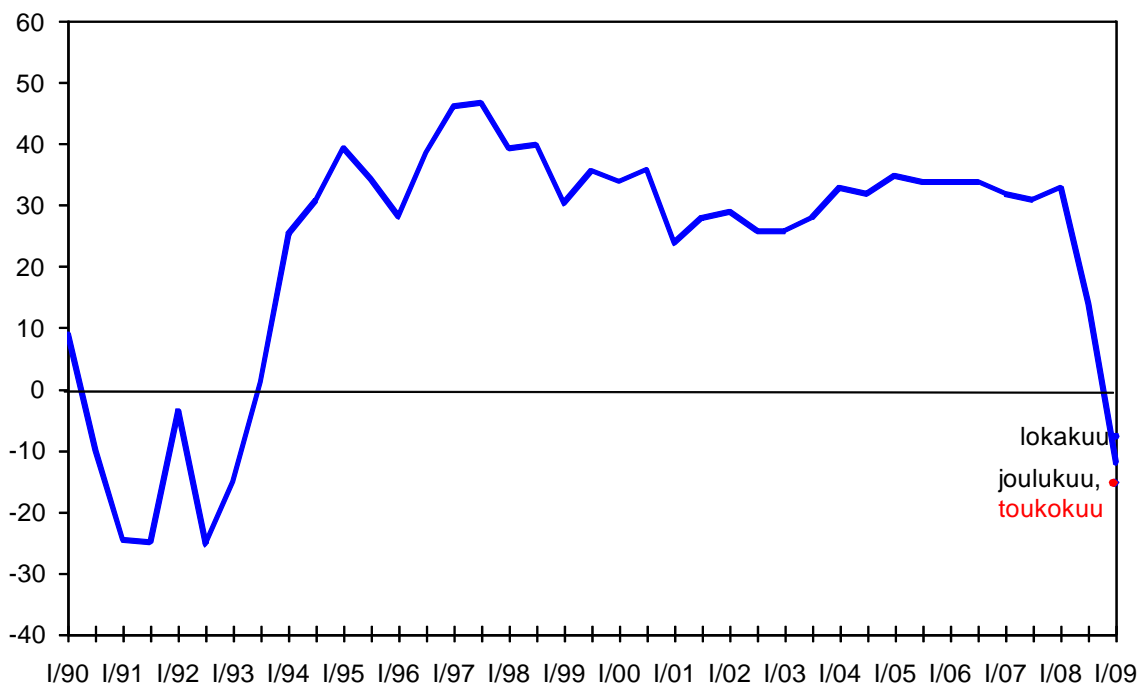

Toimialoittain hajonta liikevaihto-odotuksissa oli lähes yhtä suurta kuin joulukuussa. Rakentamisessa ja kaupassa odotusten saldoluvut olivat -26 ja -16 eli lähes samat kuin edellisessä pikakyselyssä. Sen sijaan teollisuudessa saldoluku putosi edelleen 11 yksikköä ja oli nyt -35. Pieni muutos heikompaan tapahtui myös palvelualoilla: arviot liikevaihdon kehityksestä heikkenivät 5 yksikköä ja painuivat lukemaan +4. Työttömyyden käännyminen viime kuukausina selvään nousuun painaa palveluyritysten liikevaihto-odotuksia.

2.3 KANNATTAVUUS

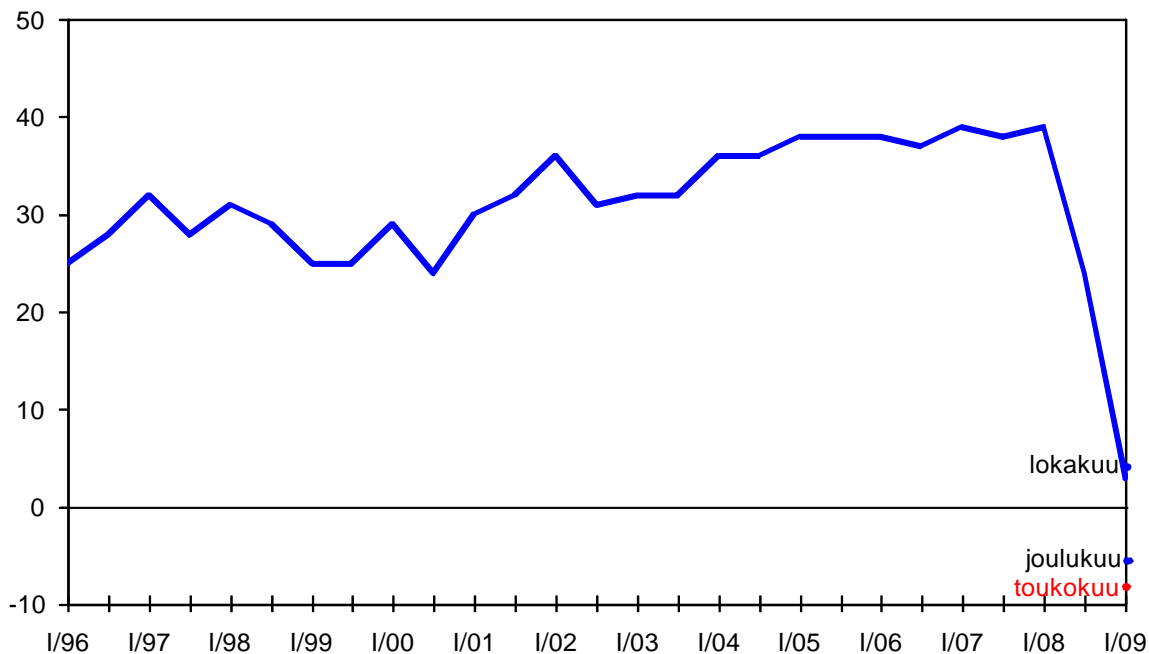
Odotukset pk-yritysten kannattavuudesta pysyivät samanlaisina kuin joulukuun kyselyssä. Vastaaajista 23 prosenttia odottaa kannattavuutensa paranevan ja 40 prosenttia heikkenevän. Saldoluku on siten -17. Kevään pk-yritysbarometrissa, johon yritykset vastasivat tammi-helmikuun vaihteessa, kannattavuusodotusten saldoluku oli hieman parempi (-12).

Selvästi heikoimmat kannattavuusnäkymät ovat teollisuudessa, jossa saldoluku on peräti -39. Rakentamisen ja kaupan odotukset ovat lähes samat (-25 ja -24), mitä voi selittää se, että rakentamisen alamäki on ollut jyrkempi ja jatkunut pitempään kuin kaupan alalla. Palvelualoilla näkemys kannattavuuden kehityksestä on lähes sama kuin joulukuussa saldoluvun ollessa -7.

2.4 VAKAVARAISUUS

Vaisut liikevaihdon ja kannattavuuden näkymät heijastuvat myös vakavaraisuusodotuksiin. Vakavaraisuuden alenemiseen varautuu 29 prosenttia pk-yrityksistä, kun sen nousua odottavien osuus on 21 prosenttia. Saldoluku aleni siten joulukuusta kolmella yksiköllä tasolle -8. Pk-yritysten riskinkantokyky on nyt kovassa testissä.

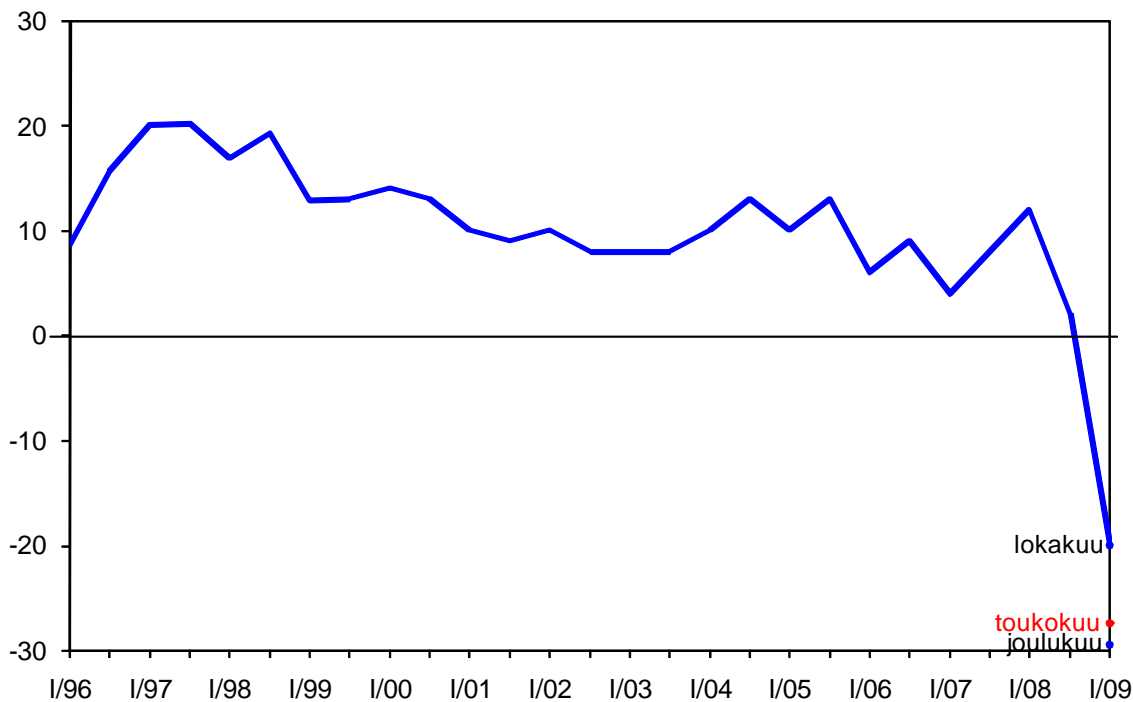

Samoin kuin liikevaihdossa ja kannattavuudessa teollisuuden tilanne on vakavaraisuuden näkymissä muita aloja heikompi (-22). Myös rakentamisessa saldoluku -15 kertoo siitä, että vakavaraisuuden odotetaan vieläkin heikkenevän selvästi. Sitä vastoin palvelualoilla vakavaraisuuden kohenemista odottavia on yhtä paljon kuin sen laskua odottavia, molempia 24 prosenttia alan pk-yrityksistä.

2.5 INVESTOINNIT

Investoinnit vähenevät tänä vuonna rajusti. Ennusteet yksityisten investointien määrän 11-16 prosentin laskusta ovat linjassa pk-yritysten näkemysten kanssa. Investointiodotusten saldoluku on nyt -27, kun se joulukuun vastaavassa kyselyssä oli -29. Lähes 40 prosenttia pk-yrityksistä odottaa investointiansa vähenevän edelleen.

Rakennusalan pk-yrityksistä vain vajaat 8 prosenttia näkee investointiansa arvon nousevan lähimpien 12 kuukauden aikana. Toimialoittaiset erot investointinäkymissä ovat selvästi pienemmät kuin monilla muilla suhdanneodotusten osa-alueilla. Palveluyrityksistäkin vain 14 prosenttia arvioi investointiansa kasvavan.

2.6 HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ

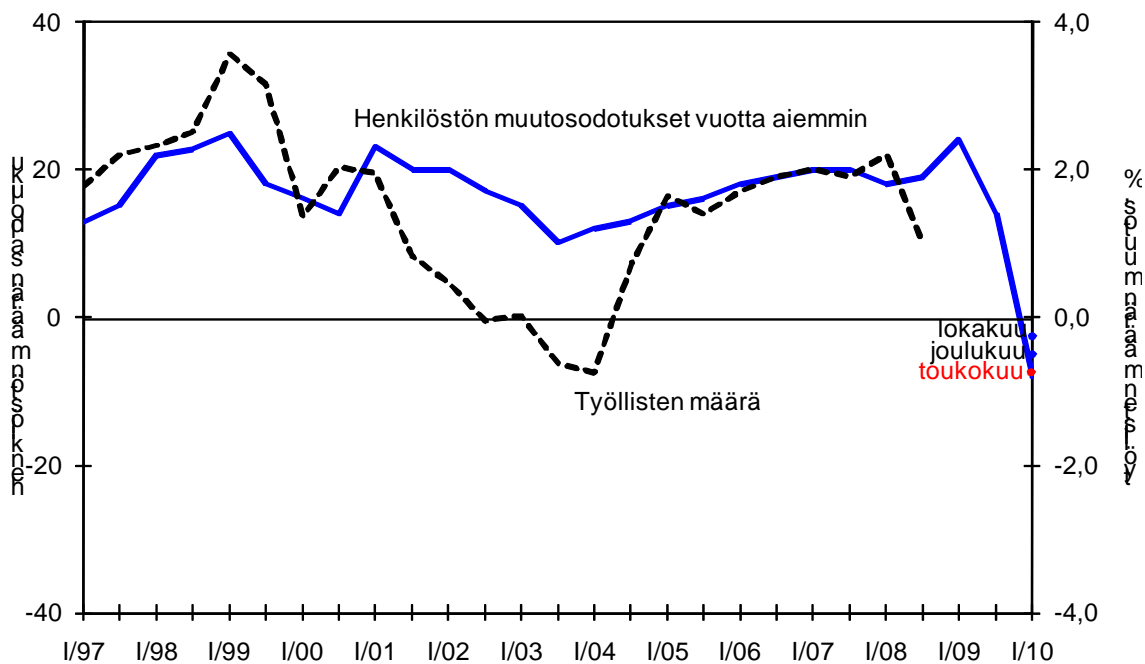
Pk-yritykset pyrkivät pitämään kiinni henkilöstöstään talouskriisin aikana. Saldoluku henkilökunnan määrän muutosodotuksista on nyt -8, kun se joulukuussa oli -6. Lähes 70 prosenttia pk-yrityksistä uskoo kuitenkin henkilökuntansa määrän pysyvän ennallaan seuraavien 12 kuukauden aikana. Henkilöstöä aikoo lisätä 11 prosenttia yrityksistä. Nämä osuudet ovat samansuuruiset kuin edellisessä kyselyssä.

Palvelualojen henkilöstömäärän odotus on niukasti plussan puolella (+1), ja se on pysynyt samalla tasolla kuin viime vuoden lokakuussa ja joulukuussa. Positiivista on myös kaupan alan saldoluvin loiva nousu joulukuun lukemasta -10 tasolle -8. Synkimmät odotukset ovat teollisuudessa, jonka pk-yrityksistä 40 prosenttia arvioi henkilömäärän vähenevän vielä nykyisestä.

Lomautusten ja irtisanomisten määrä on loivassa kasvussa. Tasan 13 prosenttia pk-yrityksistä ilmoitti lomautaneensa tai irtisaneensa henkilöstöään viimeisen kuukauden aikana. Joulukuussa vastaava osuus oli 9 prosenttia.

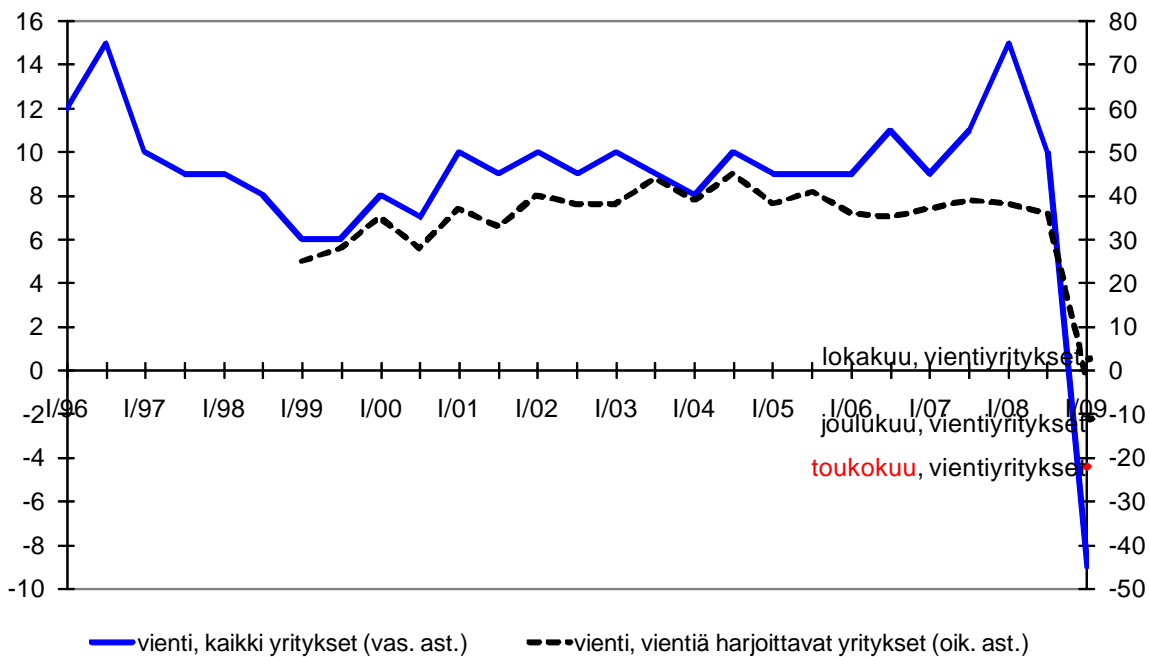
Sekä lomautukset että irtisanomiset painottuvat rakennusosalalle ja vielä selvemmin teollisuuteen. Kaupassa ja palvelualoilla ne ovat edelleen vähäisiä. Yli 90 prosenttia näiden alojen yrityksistä ei ole joutunut turvautumaan kumpaankaan.

Melkein joka kolmas teollisuuden pk-yritys arvioi joutuvansa lomauttamaan henkilöstöään seuraavien kolmen kuukauden aikana. Muilla aloilla vastaavat osuudet ovat 10 prosentin molemmin puolin. Tältä osin tilanne ei ole muuttunut viime joulukuusta.

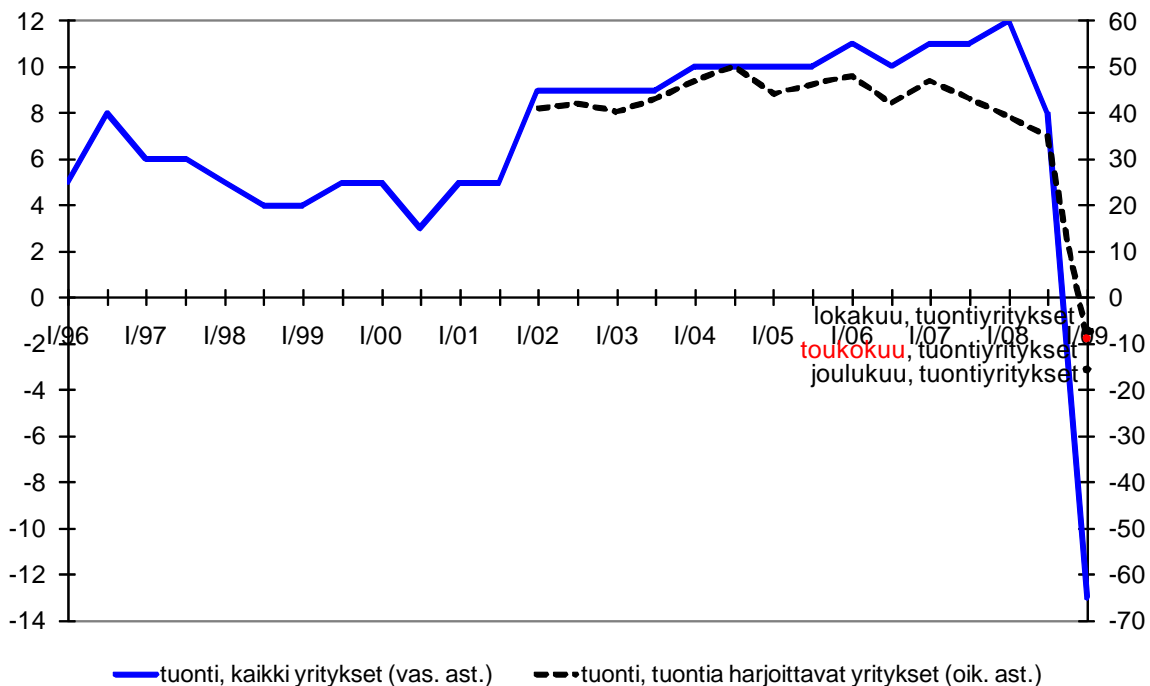
2.7 VIENTI

Pk-yritysten vientiodotusten lasku jatkui huhti-toukokuussa. Saldoluku on nyt -21 eli 4 yksikköä alempi kuin joulukuussa. Vaisuimmat vientiodotukset ovat rakentamisessa: alle 3 prosenttia alan yrityksistä arvioi vientinsä arvon nousevan tulevien 12 kuukauden kuluessa.

Pk-sektorin vientiyritysten tilanne on edelleen vaikeutunut. Vientiodotusten saldoluku putosi joulukuusta 11 yksiköllä lukemaan -22. Saldoluku on nyt huimasti alle pitkän ajan keskiarvonsa, joka on +35. Vientiodotukset ovat sitä pessimistisemmät, mitä suuremmasta alan pk-yrityksestä on kyse.

2.8 TUONTI

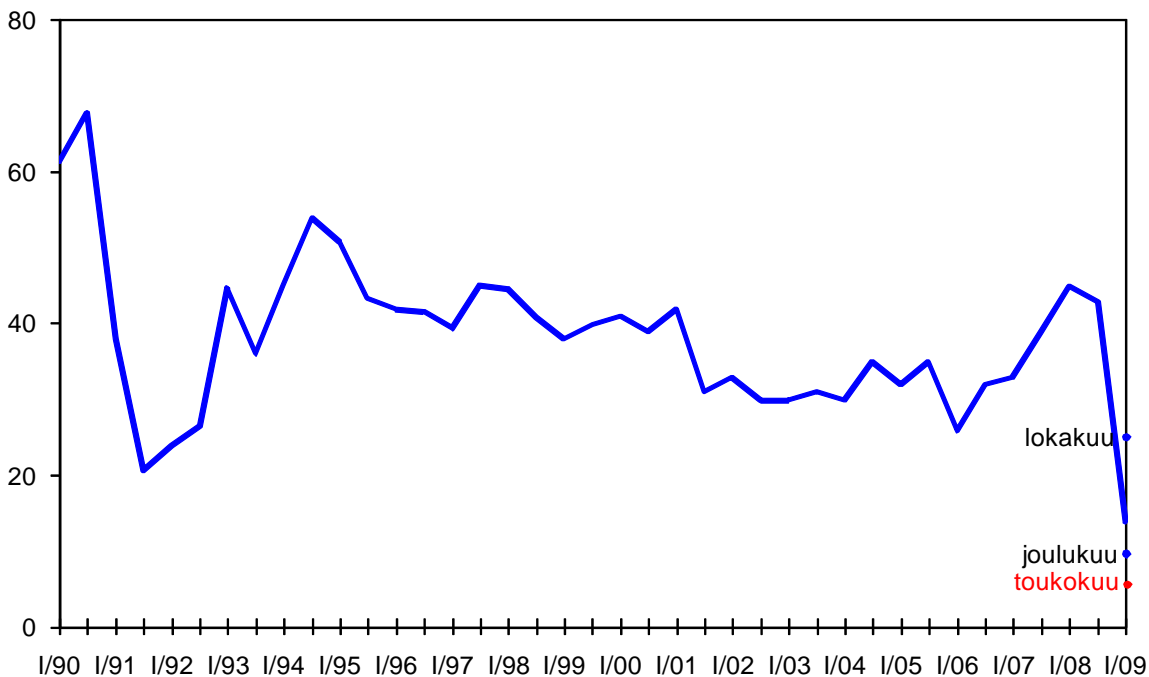

Tuontiodotusten saldoluku (-18) pysyi lähes joulukuun tasolla, mikä kuvaa kotimaisen kysynnän vakauden säilyneen vientiä paremmin. Myös toimialoittainen kahtiajako säilyi ennallaan. Teollisuudessa ja rakentamisessa saldoluku oli -30, kun se kaupassa ja palveluissa oli selvästi parempi (-10 ja -12).

2.9 TUOTANTOKUSTANNUKSET

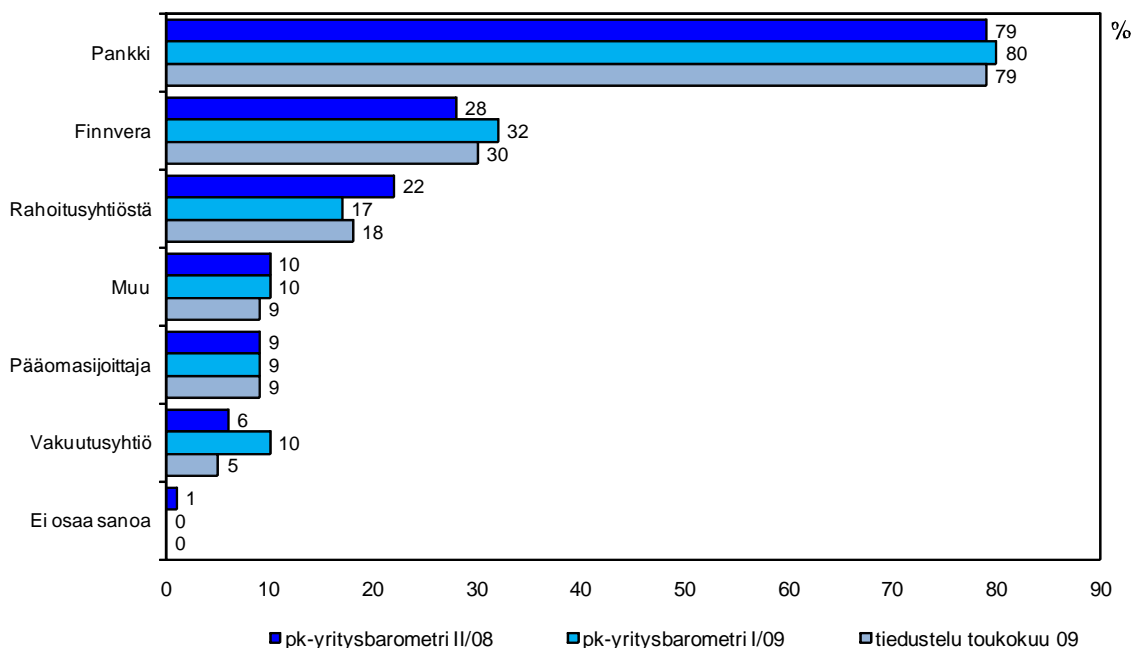
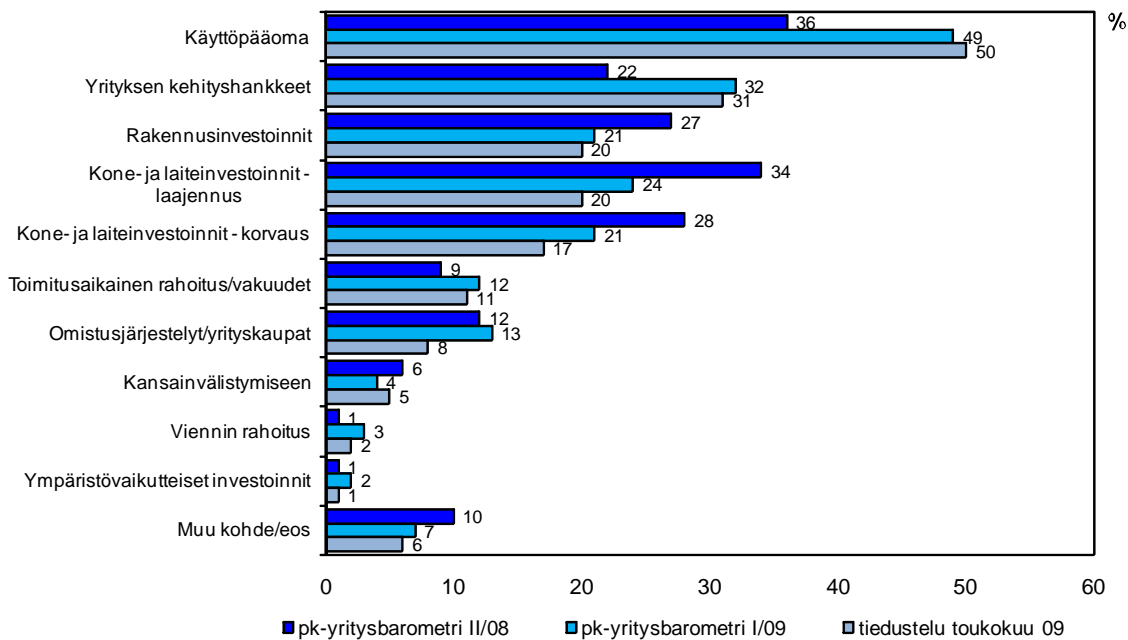
Odotukset tuotantokustannusten kehityksestä pk-yrityksissä painuivat ennätysellisen alas. Saldoluku on nyt vain +6. Sitä painaa erityisesti teollisuus: alan pk-yrityksistä vain 19 prosenttia arvioi tuotantokustannustensa nousevan lähimmän vuoden aikana. Teollisuudessa saldoluku putosi huomattavasti enemmän kuin muilla aloilla: joulukuun lukemasta +2 tasolle -11.

Myös muilla toimialoilla kustannusten kehitys näyttää selvästi tavanomaista hitaammalta. Kaikilla aloilla runsaat 50 prosenttia yrityksistä odottaa tuotantokustannusten säilyvän ennallaan. Eniten kustannuspaineita on jäljellä palvelualoilla, joilla lähes 30 prosenttia yrityksistä näkee tuotantokulujen nousevan. Maltillinen kustannuskehitys on myönteinen ilmiö, mutta pk-yritysten tilannetta vaikeuttaa palkkojen olosuhteisiin nähden nopea nousu.

3 ULKOINEN RAHOITUS

Seuraavan vuoden aikana ulkoista rahoitusta aikoo hankkia 26 prosenttia pk-yrityksistä. Tämä osuus on sama kuin kevään pk-yritysbarometrissa ja joulukuun pikakyselyssä, mutta toisaalta edelleen korkeampi kuin loka-kuun pikakyselyssä (20 %) ja syksyn Pk-yritysbarometrissa (22 %). Ulkoisen rahoituksen hankkimista suunnitellaan erityisesti teollisuudessa (41 %) ja alalla aiempaa useampi aikoo turvautua ulkoiseen rahoitukseen. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa 44 prosenttia seuraavan vuoden aikana. Keski- ja suurista yrityksistä rahoitusta aikoo ottaa lähes puolet, kun taas pienistä rahoitusta ennakoitiin ottavansa 38 prosenttia ja mikroyrityksistä vajaat 20 prosenttia.

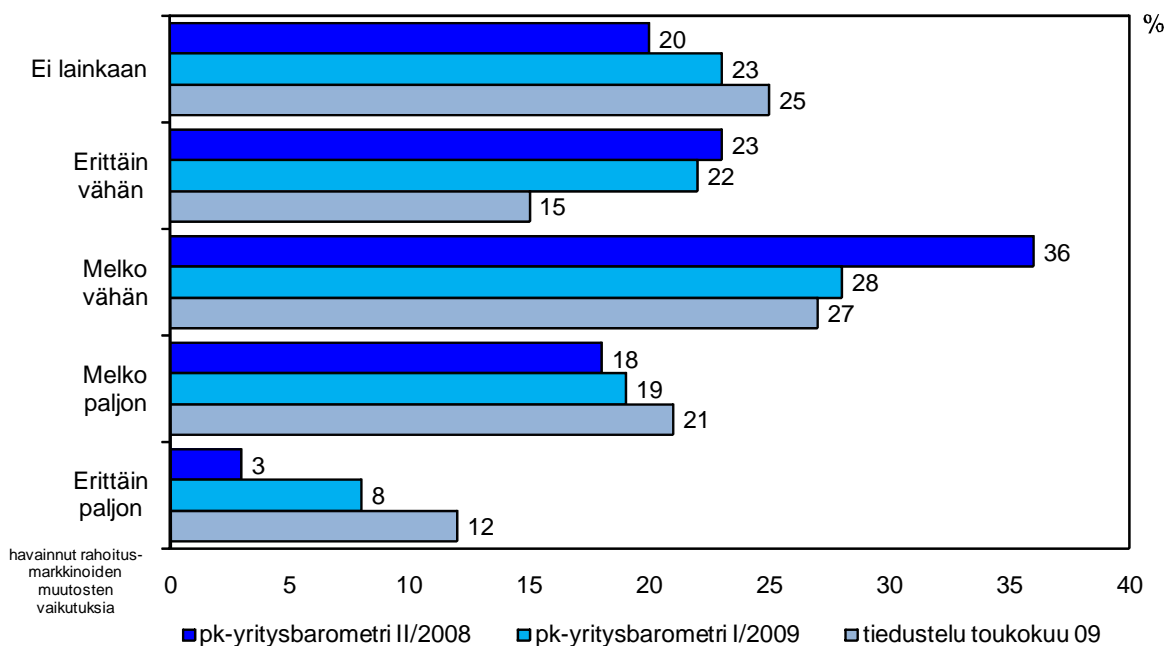

Useimmiten uutta ulkoista rahoitusta aiotaan hakea käyttöpääomaksi, yrityksen kehityshankkeisiin, rakennusinvestointeihin sekä kone- ja laiteinvestointeihin. Yritysten omistusjärjestelyihin sekä toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi ulkoista rahoitusta aiotaan ottaa melko yleisesti. Investointeihin ja omistusjärjestelyihin rahoitusta aiotaan ottaa edelleen hieman aiempaa harvemmassa yrityksessä. Käyttöpääomarahoituksen merkitys on kasvussa – samoin kuin rahoituksen tarve toimitusaikaiseksi rahoitukseksi ja vakuuksiksi. Kansainvälistyminen, vienti, kehityshankkeet ja omistusjärjestelyt korostuvat kasvuhakuisimmilla. Mikro- ja pienyrityksissä rahoitusta tarvitaan erityisesti käyttöpääomaksi, kun taas keskisuurilla korostuvat omistusjärjestelyt. Rakentamisessa ja kaupassa rahoitusta haetaan erityisesti käyttöpääomaksi, kun taas teollisuudessa korostuvat omistusjärjestelyt.

Pk-sektori turvautuu rahoituksessa pankkisektoriin. Finnvera ja rahoitusyhtiöt ovat seuraavaksi tärkeimpiä rahoittajia. Finnveran rooli on kasvanut nykyisessä tilanteessa. Teollisuudessa Finnveralla on muita aloja suurempi osuus. Samoin pienyrityksissä Finnveran rooli korostuu. Vakuutusyhtiöiden (eläkevakuuttajat) ovat merkittävässä roolissa keskisuurten yritysten hakiessa rahoitusta. Keskisuurten yritysten kohdalla merkittävä rooli on myös muilla rahoitusyhtiöillä. Finnveran ja pääomasijoittajien rooli on merkittävin kasvuhakuisimmille yrityksille. Nuoret yritykset aikovat turvautua muita useammin Finnveraan ja pääomasijoittajiin kun taas vanhemmat yritykset vakuutusyhtiöihin.

Seuraavan vuoden aikana ulkoisen rahoituksen hakemista suunnittelevista 30 prosenttia arvioi hakevansa Finnveran suhdannelainaa tai -takausta. Erityisesti Finnveran suhdannetuotteisiin aiotaan turvautua teollisuudessa (45 %) ja työnantajina toimivissa mikro- ja pienyrityksissä (n. 1/3). Kasvuhakuisuuden ja yrityksen iän mukaan tarkasteltuna yritysten välillä ei näyttäisi olevan eroa.

Pk-yrityksistä 32 prosenttia on hakenut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Alle vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 12 prosenttia, yli vuoden mutta alle 5 vuoden mittaista rahoitusta on hakenut 63 prosenttia, yli viiden mutta alle kymmenen vuoden rahoitusta 20 prosenttia ja yli 10 vuoden rahoitusta 5 prosenttia ulkoista rahoitusta hakeneista.

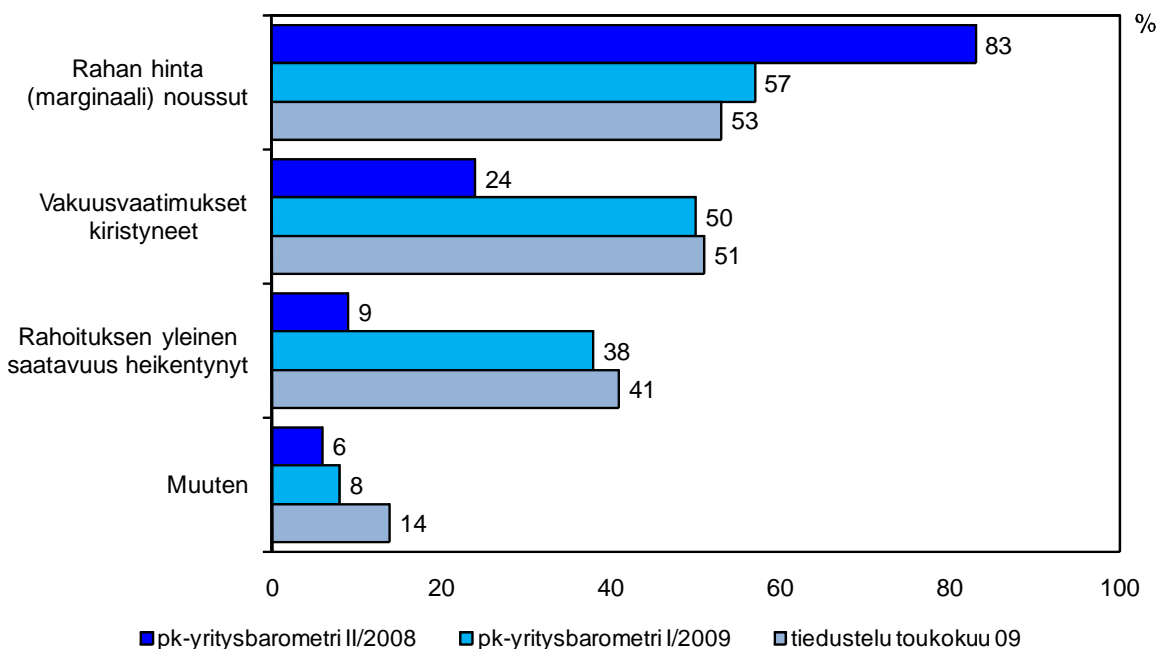

Pk-yrityksistä 28 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana. Tämä osuus on hieman matalampi kuin joulukuun pikatiedustelussa (30 %) ja kevään Pk-yritysbarometrissa (31 %). Teollisuudessa rahoitusta on otettu 36 prosentissa yrityksistä ja kaupassa 29 prosentissa rakentamisen ja palveluiden osuuden ollessa 23–25 prosenttia. Rahoitusta on otettu hieman aiempaa harvemmissa kaupan ja rakentamisen pk-yrityksessä.

Yksinyrittäjistä 22 prosenttia on ottanut rahoitusta viimeisen vuoden aikana, kun taas muista mikroyrityksistä 29 prosenttia ja pienistä 33 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta. Keskisuurista yrityksistä ulkoista rahoitusta on ottanut 46 prosenttia. Hieman aiempaa harvemmat keskisuuret ja pienemmät yritykset ovat ottaneet rahoitusta. Nuorista, viimeisen viiden vuoden aikana toimintansa aloittaneista yrityksistä 33 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta – näitä vanhemmista yrityksistä 22–26 prosentin otettua rahoitusta. Voimakkaasti kasvuhakuisista yrityksistä lähes 40 prosenttia on ottanut ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana.

Ulkoista rahoitusta viimeisen vuoden aikana ottaneista 25 prosenttia ei ole havainnut rahoitusmarkkinoiden muutosten vaikutuksia omassa rahoituksessaan. Erittäin tai melko vähäisiä vaikutuksia on huomannut 42 prosenttia. Erittäin tai melko suuria vaikutuksia on huomannut 33 prosenttia. Melko ja varsinkin erittäin suuria vaikutuksia havainneiden osuus on noussut, ja toisaalta myös ei lainkaan vaikutuksia havainneiden osuus on hieman noussut. Keskisuuret (9 prosenttia ei lainkaan) yritykset ovat muita useammin havainneet vaikutuksia.

Vaikutuksia havainneista 53 prosentin mukaan rahoituksen marginaali on noussut. Vakuusvaatimukset ovat kiristyneet 51 prosentin mukaan ja rahoituksen yleinen saatavuus on heikentynyt 41 prosentin mukaan. Joulu- ja lokakuun pikatiedusteluun verrattuna näyttäisi erityisesti rahoituksen saatavuus heikentyneen, mutta myös vakuusvaatimukset näyttäisivät kiristyneen. Sen sijaan kevään Pk-yritysbarometriin verrattuna muutosta ei ole ollut. Keskisuurissa yrityksissä muita useammin koetaan marginaalien eli rahoituksen hinnan nousseen, kun taas pienemmissä yrityksissä koetaan erityisesti rahoituksen saatavuuden kiristyneen. Tässä suhteessa merkittävää muutosta ei näyttäisi tapahtuneen aikaisempiin kyselyihin verrattuna lukuun ottamatta sitä, että entistä tasaisemmin nähdään vakuusvaatimusten kiristyneen. Kasvuhakuisemmat, nuoremmat ja vientiyritykset ovat muita yrityksiä useammin törmänneet rahoituksen saatavuusongelmiin.

Pk-yrityksistä 32 prosentin kohdalla omistaja on laittanut omaa rahaansa yritykseen viimeisen kolmen kuukauden aikana. Tämä osuus on lähes saman kuin joulukuussa. Nuorista, alle viisi vuotta vanhoista, yrityksistä näin on tehty 41 prosentin kohdalla, kun vanhoista, yli 10-vuotiaista, yrityksistä 27 prosentin kohdalla on toimittu vastaavasti. Yksinyrittäjistä 40 prosenttia ja muista mikroyrittäjistä 31 prosenttia on sijoittanut omia varojaan yritykseen. Teollisuusyritysten kohdalla (28 %) oman rahan laittaminen yritykseen on ollut hieman muita aloja harvinaisempaa.

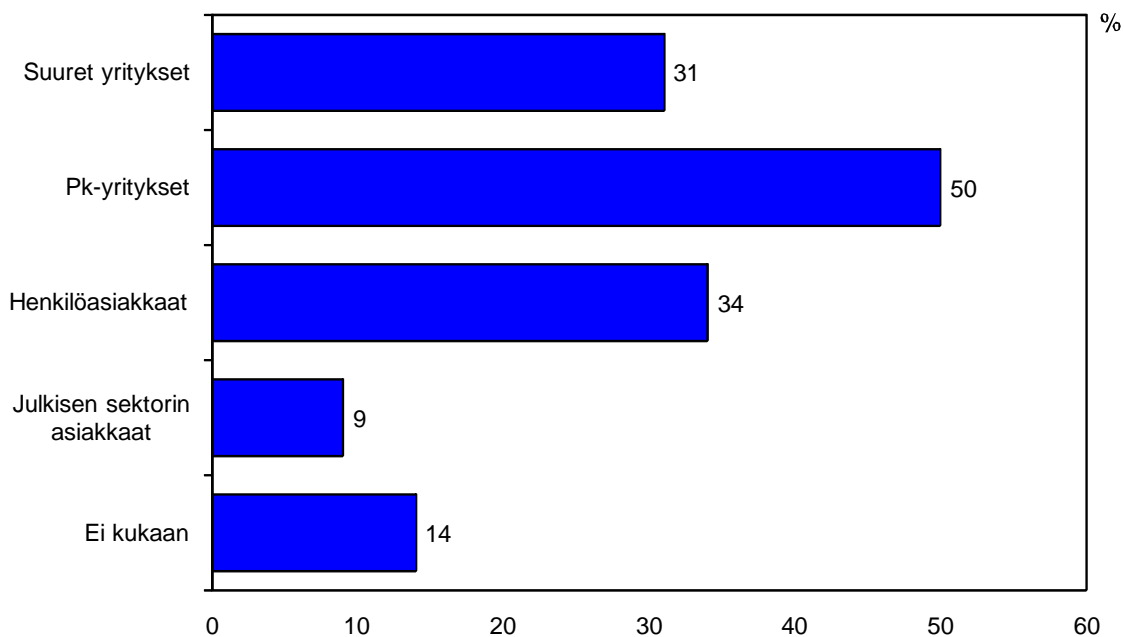
Pk-yrityksistä 55 prosentilla on lainaa rahoituslaitoksista. Muita toimialoja useammalla teollisuusyrityksellä (68 %) on lainaa. Kasvuhakuisista 60 prosentilla on lainaa. Mikroyrityksistä lainaa on 53 prosentilla, pienistä reilulla 67 prosentilla ja keskiuurista 74 prosentilla.

Lainarahoitusta omaavista pk-yrityksistä 12 prosenttia ilmoittaa, että jokin pankeista on ilmoittanut yksipuolisesti marginaalien nostosta viime kuukausien aikana. Marginaalien nosto on koskettanut erityisesti keskiuuria yrityksiä. Vastaajista 6 prosenttia katsoo, että jokin rahoituksen lähteistä on edellyttänyt yksipuolisesti lisävaikuuksia. Aivan yksittäisten vastaajien kohdalla on tapahtunut lainojen yksipuolisia irtisanomisia viime kuukausien aikana. Näissä ei ole muutoksia loka- ja joulukuun kyselyyn.

4 MAKSUVAIKEUDET JA -JÄRJESTELYT

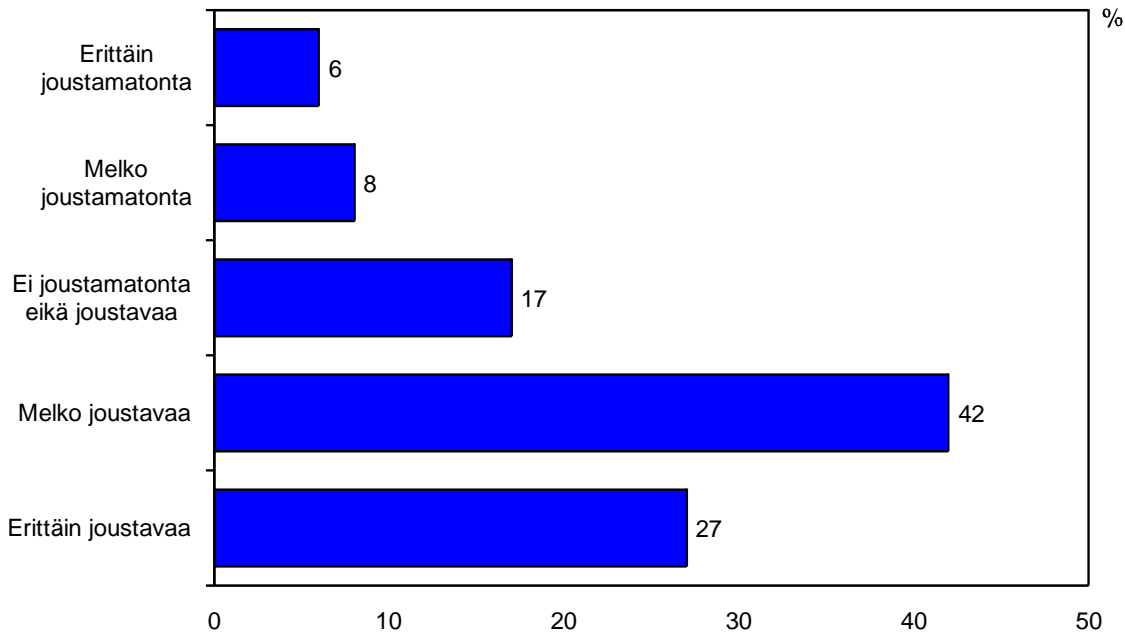
Pk-yrityksistä 42 prosenttia katsoo, että asiakkaiden ja/tai kumppaneiden maksuvaikeudet ovat lisääntyneet viimeisen kolmen kuukauden aikana verrattuna vuodentakaiseen. Maksuvaikeudet näyttäisivät yleistyneen, sillä joulukuussa tämä osuus oli 36 prosenttia. Erityisesti vaikeudet ovat lisääntyneet teollisuuden (56 %) ja kaupan (50 %) yritysten kohdalla. Samoin on käynyt erityisesti pienten (51 %) ja keskiuurten (52 %) pk-yritysten kohdalla.

Maksuvaikeuksia kohdanneista pk-yrityksistä maksuaikojen yksipuolisia pidennyksiä on kokenut 31 prosenttia suurten yritysten, puolet muiden pk-yritysten, 34 prosenttia henkilöasiakkaiden ja 9 prosenttia julkisen sektorin suunnalta. Vain 14 prosenttia maksuvaikeuksia kohdanneista yrityksistä ei ole kohdannut yksipuolisia maksuajan pidennyksiä lainkaan. Yksipuoliset maksuajan pidennykset ovat sitä yleisempiä mitä pienempiin yrityksiin mennään.

Pk-yrityksistä 12 prosentilla on ollut tarvetta maksujärjestelyihin verottajan kanssa viimeisen kuuden kuukauden aikana. Verottajan kanssa maksujärjestelyihin on ollut tarvetta muita yleisemmin pienimmissä työnantajayrityksissä. Toimialoittain eroja ei ole havaittavissa.

Maksujärjestelyistä sopimiseen verottajan suhtautumisen kokee erittäin tai melko joustavaksi lähes 70 prosenttia yrityksistä, joilla on ollut tarvetta maksujärjestelyihin. Verottajan suhtautumisen kokee joustamattomaksi 14 prosenttia. 17 prosenttia ei koe sitä sen paremmin joustamattomaksi kuin joustavaksikaan. Mikroyrityksissä verottajan suhtautumisen koetaan olleen hieman yleisemmin joustamatonta.

Julkaisijat:

Suomen Yrittäjät

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi